

Vánalig solidaritetskensla

Oddagrein

ENGI útlit eru fyri, at verkfallið er av í bæði, og á midnátt fór Postfelagið eisini í verkfall. Felagið hevur – eins og onnur fakfeløg – kravt, at landsstýrið ásannar, at sáttmálanin er lønin, áðrenn hon varð lækkað 8,5 prosent í februar í 1993. Felagini hava skotið upp at hækka lønina í stigum, men landsstýrið hevur higartil sagt tvørt nei.

LANDSSTÝRIÐ er higartil heldur ikki komið við nokrum konstruktivum mótuppskoti, og landsstýrið hevur heldur ikki góttikið uppskotið hjá samráðingameyndini sum samráðingargrundarlag. Við øðrum orðum letur landsstýrið bara standa til, hóast avleiðingar verða fleiri og fleiri.

VERKFAÐ er vanliga eitt av bestu vápnunum hjá einum fakfelag. Við verkfallum – ella drúgvum samráðingum – er eydnast at skapa batar til gagns fyri lønarbeiðarar og fiskimenn. Men fyri at eitt verkfall – ella streika – skal hava ta effekt, soleiðis at eitt úrslit kann spyrjast burtúr, er neyðugt við stuðli.

Tí er eisini vanligt, at onnur fakfeløg seta sínum limum bann ímóti at taka upp arbeiði, sum annars er rakt av verkfalli. Hetta er galdandi fyri bæði tann privata eins og almenna arbeiðsmarknaðin. Í verandi verkfalli hava flestu vist samhuga, men nokkur stór fakfeløg hava ikki noktað limum sínum at taka upp verkfallsrakt arbeiði. Hetta sýnir nakað um solidaritetskensluna hjá føroyinginum og hetta sýnir eisini, hvussu lítil fakliga tilvitanin hjá føroyingum er.

Í GJÁR royndu fólk í verkfalli at forða fyri, at farmar varð fluttur um borð á Smyril, sum skuldi til Skotland. Uttanlands farmadeildin hjá Strandferðsluni er rakt av verkfalli, so onkur verkfallsbróttari hevur avgreitt farmin. Men hvat hendir? Jú, limir í arbeiðsmannafelagi koyra farmin um borð við hjálpi frá löggreglini, hóast blokada var, og hóast verkfallsbróttari høvdu avgreitt farmin. El lægdi í, at fólk fistu - fy for - Fara hesi fólk at stuðla hesum arbeiðarum, tá teir hava brúk fyri stuðli?

STREIKA rakar altíð nokkur órættvíst, og so er eisini hesuferð, men hetta er evsta vápnid fakfeløg taka í brúk fyri at fáa mótpartin í talu. Eitt vápn, sum ábyrgdarfull fakfeløg bara brúka, tá tey eru sannførd um, at nú stendur á. Men tað tykist torført at fáa mótpartin í talu, og gongdin higartil bendir á, at landsstýrið slettis ikki skilir støðuna hjá føroyska lantakararum.

TAD stendur á í nærum hvørjum heimi og tí streingja fólk á. Fakfeløg reka ikki politikk, men kunnu bara krevja betri løn og aðrar batar. Nóg spyrja, hví fakfeløgini ikki streingja meira á fyri at fáa óhugnaliga skattatryggt lækkað. Sjálvandi kundu tey tað, men fakfeløgini í verkfalli vilja hava landsstýrið at ásanna lyftuð um, at lønin skuldi upp aftur, tá avtalaða skeiðið var runnið.

AFTURÍMÓTI kundi landsstýrið komið við einum útspæli um lægri skatt fyri at hækka reallønina – ta tæku lønina – soleiðis at tað aftur verður meira liviligt. Hetta verkfallið er um eitt prinsipp í sambandi við avtaluna um lønarlækkkingina, men hetta verkfallið er sanniliga eisini eitt vaskó til landsmyndugleikarnar um at rakna við, áðrenn fleiri heim syndrast og fleiri fólk rýma av landinum. Sum er nærum ein triðingur av tí besta fólkinum farin. Longu nú er støðan so katastrofal, at landsstýrið átti at gjørt alt fyri at koma burtur úr verandi støðu, men har er atgerðarloysi í hesum máli.

Sosíalurinn

sjónarmið

Tey valdu undirhald fram um upplýsing:

Ótrúligt

Neyvan nokur onnur tjóð kann rósa sær av at hava eina parabolstøð, ið kann senda fyra sjónvarpsrásir úr umheiminum til meira enn ein triðing av sínum borgarum. Hóskvöldið vrakaði býráðið í Havn upplýsandi partin av hesum frálíka møguleika.

Upplýsingin - hornasteinurin í fólkaraðinum - demokratiinum - var tann stóri taparin, tá Tórshavnar Býráð hóskvöldið avgjórði at vraka sendingarnar hjá BBC World og istaðin senda undirhaldsrásina Prime.

Tað finst neyvan nokur tjóð í heiminum - við undantaki av Føroyum - har tað stendur einum triðing av íbúgvunum í boði at hava atgongd til ein felags parabol. Henda møguleika eiga íbúgvarnir í Tórshavnar Kommunu. Politakararnir í hesi kommunu hava við hesum møguleika fingið upp í hendi eitt so ómettaliga týðningarmikið amboð, nevniliga hetta at kunna vera við til at avgera, hvørji vindeygu skulu standa opin til umheimin.

Óg í einum av hesum gluggum var ein av heimssins bestu tíðindarásur, tann hjá BBC. Ístaðin fyri at lata borgararnar fáa atgongd til hesa ótómandi og dagsaktuelle upplýsingarkeldu, so valdu okkara politikarar enn eina undirhaldsrás aftrat teimum trimum, sum longu eru á hesum felags paraboli. Harafturat koma so undirhaldssendingarnar í SvF.

Hvussu nógvastaðni í heiminum fáa politikarar borið upp í hendurnar - ókeyps - møguleikan at kunna bjóða øllum sínum borgarum atgongd til sakliga, breiða og viðkomandi vitan og upplýsing um umheimin (sum tú er partur av so ella so)?

Ongastaðni - mær vitandi - hevur so stórtur partur av eini tjóð fingið henda møguleika. Alla aðrastaðni er hetta ein individueller spurningur. Tvs. at hvør einstakur ger bert fløgu í tað, sum hann timir at siggja. Tað kann vera, at onkur heldur meg vera diktatoriskan og ódemokratiskan, tá eg sigi, at tað er okkara skylda at taka ímóti upplýsing av hesum slag um okkara medmenniskju og medborgarar í restini av heiminum. Hetta má hvør einstakur sleppa at avgera. Men her er tað so mitt sjónarmið, at tá tú hevur ein so fantastiskan tjans at fáa

sakliga og breiða upplýsing inn í hvørt heim, tá átti tað at verði so sjálvsagt hjá politikarum at tikið av tilbøðnum.

Einsvæl og tú er pliktaður og noyddur til at duga alfabetið og talrøðirnar fyri at vera partur av samfelagnum, so er tað (átti at verði) ein sjálvsøgd plikt - ein skylda - at veri vitandi - upplýstur - um tann heim tú er partur av.

Uttan hesa upplýsing og vitan ber tað tær als ikki til at virka í altjóða samfelagnum ella fyri tað í tínum egna nærumhvøvi. Alt í hesi verð er meira ella minni tengt at hvørjum øðrum.

Kandadisku tiltøkini móti spaniolum í altjóða sjógví hava so sanniliga eisini nakað við okkara veruleika og okkara umhvøvi at gera. Eins og fólkid í New Foundland kennir á sínum kroppi, hvat tað vil siga at missa arbeiðsplass vegna ovurfisking, kenna vit til tað. Ikki bert av egnum ávum. Vit minnst, hvussu norðhavssildin hvarv beint fyri eygunum á okkum. Nú hon kemur fyri seg aftur fara vit at uppliva sama dilemma sum newfoundlandsbúgvur í dag, nevniliga at aðrar tjóðir taka breyðið úr munnum.

Eg taki hetta dømið fram, tí júst hesa seinastu vikuna hevur netupp BBC World - sum er kjarnan í hesum máli - brúkt nógvir tímar og nógv orku til at greiða frá stríðnum um fiskin við New Foundland. Tað hevur - og tað hevur orku og pening til tess - gloppað fyri okkum føroyingum ein glugga inn í útheimin, sum samtíðis er ein partur av okkara egna veruleika og kann gerast týðandi partur av gerandisdegnum hjá komandi ættarlíggum. Her er talan um eitt sera álvarsligt mál, sum ein sjónn dag fer at vera nakað, sum eisini fer at koma okkum enn meira við.

Eg haldi, at tað hevur verið ómettaliga upplýsandi og gevandi at fylgja BBC World í eitt nú hesum bert eina av mongum mongum málum, og eg haldi eisini, at eg við at fylgja sendingunum hjá hesi bretsku tíð-

indarásini havi fingið viðkæð mín sjónarring soleiðis, at eg ikki bara fái møguleika at seta meg inn í støðuna hjá kanadimonnum og spaniolum men eisini hjá øðrum tjóðum til henda fyrri okkum føroyingar so livstýðandi spurningin: hvussu vit øll kunnu hjálpa til at varðveita fiskastovrnarnar.

Hetta og so mangt annað av týðningi heldur ein størum meiriluti av politikarunum í tí fólkavalaða Tórshavnar Býráð við sjálvum borgarstjóranum á odda ikki hava so mikið av áhuga fyri føroyingum, at tað er vert at sendarásina BBC World. Ístaðin fyri skulu borgararnir siggja enn eina undirhaldsrás.

Ótrúligt. Fyri meg er tað fullkomiliga óskiljandi, at sokallaðir upplýstir politikarar, sum eisini eru valdir til sjálvir at hava eina meining og stíngi út eina demokratiska kós fyri fólkid, vraka henda so kærkomna møguleika til upplýsing og vitan um seg og sitt umhvøvi sum bretskarásin er.

Onkur vil siga, at hetta var jú eitt demokratiskt val, og tað mugu vit byggja okkum fyri. Alt annað vil vera bæði ódemokratiskt og ósakligt.

Undirritaði byggir seg sjálvandi fyri eini meirilutaavgörð, men tað verður so ikki uttan svørslag. Eg fari at brúka mín demokratiska rætt til at siga mína hugsan um hetta mál og handfaringina av tí. Og tað skulu hesi býráðsfólkini, sum hava tikið BBC World tíðindarásina frá okkum, vita, at eg og helst fleiri við mær fara at taka støðu til eitt komandi býráðsval m.a. út frá hesi óbótgerð.

Lisbeth, Leivur, Heðin, Jónis og hvat tit nú eita, sum eg giti hava tikið World frá okkum, hví skuldu tit strika henda einasta og besta møguleikan við høvdu til at fáa upplýsing og vitan um mong verðina rundan um okkum og istaðin geva fólk enn eina undirhaldsrás? Hví gjørdi tit tað? Tá tit nú ikki tordu at víðgera hetta málið á almennum býráðsfundi og tá tit heldur ikki tordu at hava vanliga atkvøðu-

greiðslu um málið, tá fari eg alment at biðja tykkum grundgeva fyri, hví tit gjørdi sum tit gjørdi.

Er tað ikki fantastiskt og fullkomiliga láturligt, at eitt býráð tekur og nærum kriminaliserar eitt so alment mál sum spurningin um at hava atgongd til upplýsing. Hví skjýtur tú Heðin Mortensen (tað er komið mær fyri oyr, rétta meg um eg eri skeivur) upp, at tit skulu atkvøða í loyndum umframt at víðgera málið fyri afturlatnum húrðum. Hvát er tað, sum borgarnir í Havn ikki mugu fáa at vita. Er tað tí, at tú roynt at tæna øllum og ikki sjálfur hevur nakra meining?

Rás Tórshavn er eitt frálíkt tiltak - eitt sera hent amboð í demokratiseringini av samfelagnum. Vit hava MTV, Eurosport og TV3. Allar hvør í sær undirhaldsrásir og til hvør sín smak. Síðani er har SvF, sum kemur út til allar føroyskar borgarar, og sum nøktar tann so týðandi tvein á innanlandatíflari tað verið seg tíðindum, mentan, barnasendingum o.ø. Men um vit vilja tað ella ikki, so er stórtur partur av SvF undirhald so ella so. Tvs. at vit í veruleikanum hava fyra undirhaldsrásir. Eg haldi SvF ger eitt stórt arbeiði, men hvussu nógv tey enn vilja tað, so megna tey ikki at dekkja umheimin nógv væl. Tí eru upplýsandi tíðindasendingarnar hjá BBC World eitt so fantastiskt og vælegnað ískoyti (supplement) til restina, soleiðis at Rás Tórshavn í veruleikanum við øllum hesum fyra rásunum: MTV, Eurosport, TV3 og SvF World saman við BBC, dekkar eitt breitt spektrum av øllum. Tvs. at her fingi allir aldurbólkar nakað og tú kundi ikki skjóta býráðnum í skógvarnar, (nú tað hevði møguleika at velja rásir fyri borgararnar) at tað royndi at indoktrinera ella tilsiðseta nakað ávíst.

Hví Lisbeth Petersen og Leivur Hansen, hví skuldu tit oyðleggja hesa so frálíku javnvág í samansetingini av rásunum? Mær er

Framhald á síðu 22